

Θρησκευτική ταυτότητα: η ποιότητα της σχέσης που ενώνει τον άνθρωπο με το Θεό (Δημήτρης Τσιολακίδης)

/ [Πεμπτουσία](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bit.ly/2fnSN9J>]

Οι προϋποθέσεις αυτής της σχέσης ορίζονται πάντοτε εντός του πλαισίου της παραδόσεως που νοείται ως ανεξάλειπτη και άπαυτη παρουσία του Αγίου Πνεύματος εντός του κόσμου, έχοντας ως θεσμοφύλακα και φυσικό χώρο της φανέρωσής του την Αγία Του Χριστού Εκκλησία. Στο θέμα της ποιμαντικής ευθύνης λοιπόν, ο ιερέας που έρχεται αντιμέτωπος με πολυσύνθετα και καινοφανή πολλές φορές προβλήματα, οφείλει να θυμάται ότι έχει αναλάβει «το έργο της σωτηρίας του ανθρώπου [συνεργούντων των προσωπικών του χαρισμάτων] όχι με μία ανθρώπινη πράξη αλλά από το μυστήριο της ιερωσύνης, το οποίο τον καθιερώνει ως ποιμένα[29]», και σε αυτή την προσπάθεια είναι συνοδοιπόροι η Εκκλησία και η επισκοπή.

Όρος

απαράβατος και μέρος της προσωπικής ευθύνης του ποιμένα είναι η συνέπεια λόγων και έργων, με μία πρόσθετη υποχρέωση που έχει στους καιρούς που διανύουμε για την αποτελεσματικότητα του έργου και της παρουσίας του, να ανανεώνει και να διευρύνει συνεχώς τις γνώσεις και να φροντίζει για τη σωστή του κατάρτιση με ό,τι στην ποιμαντική του δράση καταπιάνεται. Υπό αυτό το πρίσμα σε κάθε εγχείρημα εντρυφήσεως και συνδιαλλαγής με τα προβλήματα της ποιμαντικής πράξης της Εκκλησίας, προϋπόθεση αποτελεί ο εντοπισμός των προβλημάτων και κατόπιν ακολουθεί η διατύπωση προτάσεων για την διαχείρησή τους, γεγονός που ενισχύει τη διάθεση για ποιμαντική δημιουργική δράση και αποτελεί θεμελιώδη ευθύνη της Εκκλησίας ως κοινωνίας και ως θεσμού. Σύμφωνα με το Άγιο Μάξιμο τον Ομολογητή η Εκκλησία είναι τύπος και εικόνα «του σύμπαντος κόσμου του εξ ορατών και αοράτων ουσιών υφεστώτος»[30]. Έτσι, «Υπό αυτή την έννοια δεν μπορεί η Εκκλησία να νοείται ως κάτι ξεχωριστό από τον κόσμο και την κοινωνία. Το ορθότερο είναι να λέμε ότι η Εκκλησία αποτελεί τον κόσμο και την κοινωνία στην σωστή τους πορεία. Είναι ο μόνος χώρος όπου καταξιώνεται ο άνθρωπος ως κοινωνικό όν. Και αυτό διότι η οριζόντια κοινωνικότητά του, δηλαδή η σχέση του με τον συνάνθρωπο, συνδέεται και νοηματοδοτείται από την κατακόρυφη κοινωνικότητά του, την σχέση του με τον Θεό. Έτσι, η κοινωνία με τον Θεό και η κοινωνία με τον πλησίον συνδέονται οργανικά και αδιάσπαστα»[31].

Επιπροσθέτως αποφεύγεται ο περιορισμός της Εκκλησίας στο αμιγώς θρησκευτικό

επίπεδο, δηλαδή η απόπειρα θρησκευοποίησης της, όπως και η πλήρης ταύτισή της με την κοσμική πραγματικότητα πράγμα που θα σήμαινε την εκκοσμίκευσή της. Σύμφωνα με τον καθηγητή Γ. Μαντζαρίδη δύο είναι τα κύρια πεδία δράσης της Εκκλησίας αφ'ενός καλείται να μεριμνήσει για την ενότητα όλων των ανθρώπων, αφ'ετέρου προκαλείται να φροντίσει για τη διάσωση της προσωπικής ιδιαιτερότητας και τη διατήρηση της ταυτότητας ενός εκάστου των μελών της[32]. Όμως δεν πρέπει να διαφεύγει της προσοχής μας ότι «οι ποιμένες και οι ποιμενόμενοι δεν υπάρχουν ανεξάρτητα οι μεν από τους δε, αλλά συγκροτούν από κοινού το ενιαίο και αδιαίρετο σώμα της Εκκλησίας. Είναι το 'βασιλείον ιεράτευμα', που βαδίζει μέσα στην ιστορία με προορισμό τη βασιλεία του Θεού. Γι'αυτό δεν αρκεί να εργάζονται μόνο οι κληρικοί. Χρειάζεται να συνεργάζονται εκούσια και να ενεργοποιούν τα προσωπικά τους χαρίσματα, όπως και τα χαρίσματα του αγίου βαπτίσματος, όλα τα μέλη του σώματος της Εκκλησίας»[33]. Άλλωστε όπως η έννοια του πολίτη είναι αδιανόητη εκτός της κρατικής οντότητας, έτσι και η έννοια του χριστιανού δεν μπορεί να εννοηθεί πέραν του σώματος που λέγεται Εκκλησία. Δεν δύναται να υπάρξει χριστιανός χωρίς την Εκκλησία του, πόσο μάλλον να σωθεί.

Αν επιχειρούσαμε έναν αναστοχασμό των όσων περιέχει το φόντο της ορθόδοξης θρησκευτικότητας τότε θα διαπιστώναμε πως είμαστε μάρτυρες ενός κόσμου που είναι γεμάτος εξαιρετικές αντιφάσεις. Υποκρισία και ευσέβεια, πίστη και αμφιβολία, εγωϊσμός και αυταπάρνηση, λόγος και αλογία, σύνεση και παραφορά, άδολη αγάπη και φιλαυτία, υπέρβαση και καθηλώσεις, διαίρεση και ενότητα, ελευθερία και ανελευθερία, πνευματικός θάνατος και ανάσταση και τέλος βαθειά αποθέματα συντηρητισμού και καθυστέρησης συνυπάρχουν με προωθημένες μορφές πρωτοποριακότητας και ριζοσπαστισμού. Είναι δεδομένο πως διατρέχουμε μια περίοδο κατά την οποία έχουν διαμορφωθεί πραγματικές συνθήκες βαθύτερης πνευματικής κρίσης και επομένως και κρίσης της ορθόδοξης ταυτότητας. Ατενίζοντας της ζωή της Εκκλησίας μας, ενδεχομένως να δίδεται η εντύπωση πως αυτή κινείται στα όρια ενός ιερού χάους εντός του οποίου κοχλάζει η ρευστή ύλη της ανθρώπινης απροσδιοριστίας. Αυτό δεν αναιρεί, ωστόσο, το γεγονός ότι το σώμα της Εκκλησίας δεν είναι ένα φαντασικό ον το οποίο το ονομάζουν ποίμνιο, και ότι η αρχή και το αίτιο της ύπαρξης αλλά και του θρησκευτικού λόγου είναι η αγάπη και η αγάπη είναι «η συγγενέστερη προς την ελευθερία πραγματικότητα της ζωής»[34].

Θρησκευτική ταυτότητα λοιπόν είναι η υπαρξιακή φανέρωση της θρησκευτικότητας. Είναι η ποιότητα της σχέσης που ενώνει τον άνθρωπο με το Θεό. Αυτό που σταθμίζει την αξία της πρώτης είναι το υπόδειγμα της

θεανθρωπινότητας του Χριστού. Η διδασκαλία της Εκκλησίας ως αναζήτηση της αλήθειας που οδηγεί στη σωτηρία, συνιστά κλίση συνηφασμένη με την ύπαρξη του ατόμου που ουσιώνεται και νοηματοδοτείται από τη συλλογική εν Χριστώ διακοινωνία των προσώπων μέσα από τη λατρευτική πράξη. «Ο Ιησούς ποτέ δεν απευθυνόταν στα άτομα ως άτομα. Η επί του όρους ομιλία δεν απευθυνόταν σε ένα περιστασιακό πλήθος τυχαίων ακροατών αλλά μάλλον σε έναν 'εσωτερικό κύκλο' εκείνων οι οποίοι ήσαν ακόλουθοι του Ιησού με την πεποίθηση ότι αυτός ήταν ο αναμενόμενος να έλθει»[35]. Το ποιμαντικό χρέος που έχει η Εκκλησία είναι να συγκεντρώσει του ανθρώπους «επί το αυτό», στιγμή που αποτελεί και την κορύφωση της υπαρκτικής συναγωγής των προσώπων της ευλαβούς συνέλευσης των πιστών. Όσο μένει πιστή και σταθερή σε αυτή τη θέση τότε πάντα θα έχει την άνωθεν πληροφορία και το χάρισμα της διάκρισης για τον ενδεδειγμένο τρόπο με τον οποίο πρέπει να ενεργεί και στα υπόλοιπα θέματα και τα μέλη της θα έχουν μια ατόφια και ακέραιη ταυτότητα πίστης που θα διαφέρει μόνο στο βαθμό της χαρίτωσης. Όσο για τους ομοεθνείς και ομογάλακτους που λοιδορούν την πίστη και την Εκκλησία και έχουν την ψευδαίσθηση ότι σκέφθονται ορθά και πραγματιστικά, θα πρέπει να λάβουν υπόψιν ότι, «ο Άγγλος ή Γερμανός ή Γάλλος δύναται να είναι κοσμοπολίτης ή αναρχικός ή άθεος ή ό,τιδήποτε. Έκαμε το πατριωτικόν χρέος του, έκτισε μεγάλην πατρίδα.[...]Αλλά ο Γραικύλος της σήμερον, όστις θέλει να κάμη δημοσία τον άθεον ή τον κοσμοπολίτην, ομοιάζει με νάνον ανορθούμενον επ'άκρων ονύχων και τανυόμενον να φθάση εις ύψος και φανή και αυτός γίγας. Το ελληνικόν έθνος, [...] έχει και θα έχη δια παντός ανάγκη της θρησκείας του»[36]. Τέλος «σήμερα οι άνθρωποι θέλουν δύο πράγματα από τον ιερέα· να είναι αφιλοχρήματος και να έχει αγάπη»[37], και αν αυτό είναι το αθόρυβο κήρυγμα της Εκκλησίας, τότε ευνοείται τόσο η καλή ποιότητα της πίστης χωρίς να μειώνει την ικανότητα της κριτικής σκέψης, ενώ εξασφαλίζεται και η αξιοπιστία της θρησκευτικής ζωής.

[29] Βλ. . π. Αθανάσιου Γκίκα, **Μαθήματα Ποιμαντικής**, εκδ. **Μυγδονία Θεσσαλονίκη 2005**, σ.69.

[30] **Μαξίμου Ομολογητού, Μυσταγωγία 2, PG 91, 668C.**

[31] **Γ. Μαντζαρίδη, Χριστιανική Ηθική II**, εκδ. **ΠΟΥΡΝΑΡΑ, Θεσσαλονίκη 2009**, σ.315.

[32] Πρβλ. **Γ. Μαντζαρίδη, Χριστιανική Ηθική II**, εκδ. **ΠΟΥΡΝΑΡΑ, Θεσσαλονίκη 2009**, σ.440.

[33] Βλ. **Β. Καλλιακμάνη, Μεθοδολογικά πρότερα ποιμαντικής: Λεντίω Ζωννύμενοι**, εκδ. **Μυγδονία, έκδοση δεύτερη, Θεσσαλονίκη 2005**, σ. 44.

[34] Βλ. **ΜΑΡΙΟΥ Π. ΜΠΕΓΖΟΥ, Ψυχολογία και θρησκεία**, εκδ. **ΓΡΗΓΟΡΗ ΑΘΗΝΑ 2011**, σ.189

[35] **Γεώργιος Φλωρόφσκυ, The Orthodox Church» Vol. 43 No 2-3/2007 1973**

[36] **Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, Λαμπριάτικος Ψάλτης, 1883, Αλφαβητάρι του Νεοέλληνα, Ανθολόγηση Χρήστος Γιανναράς, έκτη έκδοση, εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2004**, σ.53.

[37] **Γέροντος Παΐσιου Αγειορείτου, Λόγοι Α΄ Με Πόνο και Αγάπη για τον Σύγχρονο**

Άνθρωπο, έκδ. Δ΄ Ιερόν Ησυχαστήριον Ευαγγελιστής Ιωάννης ο Θεολόγος, Σουρωτή Θεσσαλονίκης, 2002 σ.311.